

# Правилник о специјализацијама и ужим специјализацијама здравствених радника и здравствених сарадника

„Службени гласник РС“ број 10/2013 , 91/2013 , 113/2013 , 109/2014 , 53/2018

## I. УВОДНА ОДРЕДБА

### Члан 1.

Овим правилником утврђују се врсте, трајање и садржина специјализација и ужих специјализација, програми обављања специјализација, односно ужих специјализација, начин обављања специјалистичког стажа и полагање специјалистичког испита, састав и рад испитних комисија, услови које морају испуњавати здравствене установе и приватна пракса, односно, Агенција за лекове и медицинска средства Србије, за обављање специјалистичког стажа, услови и начин признавања времена проведеног на раду као дела специјалистичког стажа, као и образац индекса и дипломе о положеном специјалистичком испиту, односно положеном испиту из уже специјализације.

## II. ВРСТЕ И ТРАЈАЊЕ СПЕЦИЈАЛИЗАЦИЈА И УЖИХ СПЕЦИЈАЛИЗАЦИЈА

### 1. Врсте и трајање специјализација

#### Члан 2.

Доктори медицине могу се специјализовати у следећим гранама медицине, односно областима здравствене заштите:

- 1) интерна медицина;
- 1а) интернистичка онкологија;
- 2) - **брисана** -
- 3) инфектологија;
- 4) педијатрија;
- 5) неурологија;
- 6) психијатрија;
- 7) дечја неурологија;
- 8) дечја и адолесцентна психијатрија;
- 9) гинекологија и акушерство;
- 10) општа хирургија;
- 11) абдоминална хирургија;
- 12) васкуларна хирургија;
- 13) грудна хирургија;
- 14) ортопедска хирургија и трауматологија;
- 15) дечја хирургија;
- 16) неурохирургија
- 17) пластична, реконструктивна и естетска хирургија;
- 18) максиллофацијална хирургија;
- 19) урологија;
- 20) кардиохирургија;

- 21) ургентна медицина;
- 22) анестезиологија, реаниматологија и интензивна терапија;
- 23) оториноларингологија;
- 24) офталмологија;
- 25) дерматовенерологија;
- 26) физикална медицина и рехабилитација;
- 27) општа медицина;
- 28) медицина рада;
- 29) радиологија;
- 30) радијациона онкологија;
- 31) нуклеарна медицина;
- 32) патологија;
- 33) судска медицина;
- 34) медицинска микробиологија;
- 35) клиничка биохемија;
- 36) клиничка фармакологија;
- 37) лабораторијска медицина;
- 38) имунологија;
- 39) хигијена;
- 40) епидемиологија;
- 41) социјална медицина;
- 42) спортска медицина;
- 43) трансфузијска медицина;
- 44) ваздухопловна медицина;
- 45) медицинска статистика и информатика;
- 46) палијативна медицина.

Специјализације из става 1. овог члана трају од три до шест година, и то:

- а) специјализације из тач. 38)-46) - три године;
- б) специјализације из тач. 3)-9) и 22)-37) - четири године;
- в) специјализације из тач. 1)-1а) и 10)-15), 17)-19) и 21) - пет година;
- г) специјализације из тач. 16) и 20) - шест година.

### **Члан 3.**

Доктори стоматологије могу се специјализовати у следећим гранама медицине, односно областима здравствене заштите:

- 1) превентивна и дечја стоматологија;
- 2) болести зуба и ендодонција;
- 3) стоматолошка протетика;
- 4) пародонтологија и орална медицина.
- 5) ортопедија вилица;
- 6) орална хирургија;
- 7) максилофацијална хирургија;
- 8) медицинска статистика и информатика.

Специјализације из става 1. овог члана трају од три до пет година, и то:

- а) специјализације из тач. 1)-6) и 8) - три године;
- б) специјализација из тачке 7) - пет година.

### **Члан 4.**

Дипломирани фармацеути и магистри фармације могу се специјализовати у следећим гранама фармације, односно областима здравствене заштите:

- 1) клиничка фармација;
- 2) медицинска биохемија;

- 3) токсиколошка хемија;
- 4) санитарна хемија;
- 5) испитивање и контрола лекова;
- 6) фармакотерапија;
- 7) фармацеутска технологија;
- 8) контрола и примена лековитих биљака;
- 9) социјална фармација;
- 10) медицинска статистика и информатика.

Специјализације из става 1. овог члана трају од две до четири године, и то:

- а) специјализације из тач. 7), 8) и 9) - две године;
- б) специјализације из тач. 1), 3), 4), 5), 6) и 10) - три године;
- в) специјализација из тачка 2) - четири године.

#### **Члан 5.**

Дипломирани фармацеути - медицински биохемичари и магистри фармације - медицински биохемичари могу се специјализовати у следећим гранама фармације, односно областима здравствене заштите:

- 1) фармакотерапија;
- 2) медицинска биохемија;
- 3) санитарна хемија;
- 4) токсиколошка хемија;
- 5) медицинска статистика и информатика.

Специјализације из става 1. овог члана трају од три до четири године, и то:

- а) специјализације из тач. 1), 3), 4) и 5) - три године;
- б) специјализација из тачка 2) - четири године.

#### **Члан 6.**

Лица која обављају одређене послове здравствене заштите у здравственој установи односно приватној пракси, односно лица која чине тим са здравственим радницима у обављању здравствене делатности (здравствени сарадници) могу се, у зависности од завршеног факултета, односно од стеченог високог образовања, специјализовати у следећим областима здравствене заштите, и то:

1) медицинска психологија - ако су завршили филозофски факултет (дипломирани психолог);

2) медицинска физика - ако су завршили природно-математички факултет смер - физичке хемије, електротехнички факултет смер дипломирани инжењер електротехнике, односно физички факултет (дипломирани физичар);

3) токсиколошка хемија - ако су завршили природно-математички факултет, односно хемијски факултет (дипломирани хемичар), дипл. физико-хемичари, инжењери технологије, инжењери пољопривреде и дипл. биолози;

4) санитарна хемија - дипломирани хемичари, дипломирани физико-хемичари, инжењери технологије и инжењери пољопривреде.

Специјализације из става 1. овог члана трају три године.

## **2. Врсте и трајање ужих специјализација**

#### **Члан 7.**

Доктори медицине специјалисти могу се у зависности од специјалности, специјализовати из следећих ужих специјалистичких грана и области здравствене заштите, и то:

- 1) алергологија и клиничка имунологија - ако имају специјализацију из интерне медицине, педијатрије, дерматовенерологије и оториноларингологије;
- 2) кардиологија - ако имају специјализацију из интерне медицине и педијатрије;
- 3) пулмологија - ако имају специјализацију из интерне медицине, педијатрије;
- 4) ендокринологија - ако имају специјализацију из интерне медицине, интернистичке онкологије, педијатрије и гинекологије и акушерства;
- 5) нефрологија - ако имају специјализацију из интерне медицине и педијатрије;
- 6) реуматологија - ако имају специјализацију из интерне медицине и педијатрије;
- 7) гастроентерохепатологија - ако имају специјализацију из интерне медицине, интернистичке онкологије, и педијатрије;
- 8) хематологија - ако имају специјализацију из интерне медицине, трансфузиологије, интернистичке онкологије, и педијатрије;
- 9) геријатрија - ако имају специјализацију из интерне медицине и опште медицине;
- 10) аудиологија - ако имају специјализацију из оториноларингологије;
- 11) лабораторијска техника за изучавање протеина - ако имају специјализацију из клиничке биохемије и лабораторијске медицине;
- 12) молекуларно биолошка и имунохемијска дијагностика - ако имају специјализацију из клиничке биохемије и лабораторијске медицине;
- 13) клиничко биохемијска реуматологија - ако имају специјализацију из клиничке биохемије и лабораторијске медицине;
- 14) лабораторијска дијагностика у онкологији - ако имају специјализацију из клиничке биохемије и лабораторијске медицине;
- 15) лабораторијска ендокринологија - ако имају специјализацију из клиничке биохемије и лабораторијске медицине;
- 16) професионална токсикологија - ако имају специјализацију из медицине рада, хигијене и интерне медицине;
- 17) клиничка токсикологија - ако имају специјализацију из интерне медицине, педијатрије, клиничке фармакологије, ургентне медицине, анестезиологије, реаниматологије и интензивне терапије и медицине рада;
- 18) оцењивање радне способности - ако имају специјализацију из медицине рада, опште медицине и интерне медицине;
- 19) радиолошка заштита - ако имају специјализацију из медицине рада, хигијене, епидемиологије, радиологије и нуклеарне медицине;
- 20) фертилитет и стерилитет - ако имају специјализацију из гинекологије и акушерства;
- 21) фонијатрија - ако имају специјализацију из оториноларингологије;
- 22) дерматовенеролошка микологија - ако имају специјализацију из дерматовенерологије;
- 23) ангиологија - ако имају специјализацију из интерне медицине, неурологије, физикалне медицине и рехабилитације, дерматовенерологије, радиологије и специјализацију једне од хируршких грана;
- 24) медицинска паразитологија и микологија - ако имају специјализацију из микробиологије са паразитологијом и медицинске микробиологије;
- 25) вирусологија - ако имају специјализацију из медицинске микробиологије и микробиологије са паразитологијом;

26) бактериологија - ако имају специјализацију из медицинске микробиологије и микробиологије са паразитологијом;

27) дијетотерапија - ако имају специјализацију из хигијене, интерне медицине, педијатрије, медицине спорта и опште медицине;

28) медицинска екологија - ако имају специјализацију из хигијене, медицине рада, опште медицине и клиничке фармакологије;

29) клиничка генетика - ако имају специјализацију из једне од грана медицине;

30) здравствено васпитање - ако имају специјализацију из опште медицине и свих превентивних грана медицине;

31) неонатологија - ако имају специјализацију из педијатрије;

32) баромедицина - ако имају специјализацију из било које гране медицине осим социјалне медицине, хигијене и епидемиологије;

33) балнеоклиматологија - ако имају специјализацију из било које гране медицине, осим социјалне медицине;

34) клиничка трансфузиологија - ако имају специјализацију из једне од грана медицине;

35) судска психијатрија - ако имају специјализацију из психијатрије;

36) болести зависности - ако имају специјализацију из психијатрије;

37) перинатологија - ако имају специјализацију из гинекологије и акушерства;

38) дечја физијатрија - ако имају специјализацију из физикалне медицине и рехабилитације;

39) медицинска информатика - ако имају специјализацију из једне од грана медицине;

40) клиничка неурофизиологија са епилептологијом - ако имају специјализацију из психијатрије, дечје и адолесцентне психијатрије, неурологије, дечје неурологије и педијатрије;

41) клиничка фармакологија - фармакотерапија - ако имају специјализацију из интерне медицине, педијатрије, анестезиологије, реаниматологије и интензивне терапије, неурологије, психијатрије и клиничке фармакологије;

42) дечја ортопедија и трауматологија - ако имају специјализацију из дечје хирургије и ортопедске хирургије и трауматологије;

43) дечја урологија - ако имају специјализацију из дечје хирургије и урологије;

44) ендокрина хирургија - ако имају специјализацију из опште хирургије, васкуларне хирургије, абдоминалне хирургије, грудне хирургије, дечје хирургије, максилофацијалне хирургије и оториноларингологије;

45) медицинска цитологија - ако имају специјализацију из патологије;

46) клиничка патологија - ако имају специјализацију из патологије;

47) онкологија - ако имају специјализацију из гинекологије и акушерства, интерне медицине, нуклеарне медицине, неурохирургије, педијатрије, неурологије, дерматовенерологије, радиологије, опште хирургије, ортопедске хирургије и трауматологије, пластичне, реконструктивне и естетске хирургије, урологије и оториноларингологије;

48) медицина бола - ако имају специјализацију из анестезиологије, реаниматологије и интензивне терапије, интерне медицине, педијатрије, неурологије, физикалне медицине и рехабилитације, опште медицине, опште хирургије, абдоминалне хирургије, васкуларне хирургије, грудне хирургије, ортопедске хирургије и трауматологије, дечје хирургије, неурохирургије, пластичне, реконструктивне и естетске хирургије, максилофацијалне хирургије, урологије, кардиохирургије, психијатрије, дечје и адолесцентне психијатрије, инфектологије, радиологије, клиничке фармакологије.

- 49) неурорадиологија - ако имају специјализацију из радиологије;
- 50) интервентна радиологија - ако имају специјализацију из радиологије;
- 51) дигестивна радиологија - ако имају специјализацију из радиологије;
- 52) епидемиологија заразних болести - ако имају специјализацију из епидемиологије, хигијене, социјалне медицине, медицине рада, опште медицине и инфективних болести;
- 53) епидемиологија хроничних незаразних болести - ако имају специјализацију из епидемиологије, хигијене, социјалне медицине, медицине рада, опште медицине и инфективних болести;
- 54) трансплантологија са трансфузиологијом - ако имају специјализацију из интерне медицине, педијатрије, неурологије, опште хирургије, абдоминалне хирургије, васкуларне хирургије, грудне хирургије, ортопедске хирургије и трауматологије, дечје хирургије, пластичне, реконструктивне и естетске хирургије, максилофацијалне хирургије, урологије, кардиохирургије, офталмологије, анестезиологије, реаниматологије и интензивне терапије, имунологије и трансфузијске медицине;
- 55) педијатријска дерматовенерологија, ако имају специјализацију из дерматовенерологије;
- 56) педијатријска анестезиологија, ако имају специјализацију из анестезиологије, реаниматологије и интензивне терапије;
- 57) лапароскопска хирургија, ако имају специјализацију из опште хирургије, абдоминалне хирургије, дечје хирургије, урологије и гинекологије и акушерства;
- 58) кардиоваскуларна и торакална анестезија, ако имају специјализацију из анестезиологије, реаниматологије и интензивне терапије;
- 59) гинеколошка онкологија, ако имају специјализацију из гинекологије и акушерства.
- Уже специјализације из става 1. овог члана трају 12 месеци.

#### **Члан 8.**

Дипломирани фармацеути - специјалисти медицинске биохемије могу се у зависности од специјалности, специјализовати из следећих ужих специјалистичких грана и области здравствене заштите, и то:

- 1) клиничка имунохемија - дипломирани фармацеути - специјалисти медицинске биохемије;
- 2) клиничка ензимологија - дипломирани фармацеути - специјалисти медицинске биохемије;
- 3) лабораторијска ендокринологија - дипломирани фармацеути - специјалисти медицинске биохемије.

Уже специјализације из става 1. овог члана трају 12 месеци.

### **III. ПРОГРАМИ ОБАВЉАЊА СПЕЦИЈАЛИЗАЦИЈА И УЖИХ СПЕЦИЈАЛИЗАЦИЈА**

#### **Члан 9.**

Специјализације, односно уже специјализације обављају се по програмима којима је утврђен обим, садржај и план спровођења теоријске и практичне наставе и практичног стручног рада, као и знања и вештине које се стичу.

Програми обављања специјализација и ужих специјализација одштампани су уз овај правилник и чине његов саставни део.

#### **IV. НАЧИН ОБАВЉАЊА СПЕЦИЈАЛИСТИЧКОГ СТАЖА И ПОЛАГАЊЕ СПЕЦИЈАЛИСТИЧКОГ ИСПИТА, САСТАВ И РАД ИСПИТНИХ КОМИСИЈА, ОБРАЗАЦ ИНДЕКСА И ДИПЛОМЕ**

##### **Члан 10.**

Здравствени радници и здравствени сарадници, по добијању решења министра здравља о давању сагласности на одобрену специјализацију, односно ужу специјализацију, започињу обављање специјалистичког стажа даном уписа на одговарајући факултет здравствене струке (у даљем тексту: факултет).

Специјалистички стаж обавља се под надзором ментора кога одреди факултет.

##### **Члан 11.**

Специјалистички стаж из специјализације, односно уже специјализације обавља се на одговарајућем факултету, у здравственој установи и приватној пракси, односно Агенцији за лекове и медицинска средства, који испуњавају услове утврђене овим правилником.

Специјализанти имају обавезу да по предлогу ментора најмање половину специјалистичког стажа проведу на клиникама неког универзитетског центра. Специјализант може по предлогу ментора, да део специјалистичког стажа у трајању до три месеца, обави у некој другој здравственој установи која је у рангу терцијарне здравствене установе.

##### **Члан 12.**

О обављању специјалистичког стажа води се специјалистичка књижица - индекс на Обрасцу 1 који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.

##### **Члан 13.**

Специјализација се завршава полагањем специјалистичког испита, а ужа специјализација се завршава одбраном рада уже специјализације.

##### **Члан 14.**

Специјалистички испит састоји се из три дела, и то:

- 1) теста;
- 2) практичног дела;
- 3) усменог испита.

Коначна оцена за специјалистички испит формира се на основу сва три дела испита.

##### **Члан 15.**

Садржај специјалистичког испита је следећи:

1) Тест садржи најмање 15, а највише 20 питања из области здравствене заштите у оквиру те специјализације.

У тесту морају бити заступљене све гране медицине, односно области здравствене заштите у оквиру те специјализације (банка тест питања).

Специјализант мора тачно одговорити на најмање 60% питања у тесту да би био оцењен позитивно.

Положен тест је услов наставка специјалистичког испита.

2) Практични део испита специјализант полаже, зависно од гране специјализације, најкасније на дан полагања усменог испита.

3) Усмени испит полаже се пред испитном комисијом.

#### **Члан 16.**

Специјалистички испит из специјализације, односно уже специјализације полаже се пред испитном комисијом, која се образује на факултетима здравствене струке.

Испитна комисија се састоји од председника, најмање два члана и одговарајућег броја заменика.

Председник и чланови комисије морају бити наставници факултета.

Испитне комисије образују се за сваку врсту специјализације, односно уже специјализације на матичном факултету.

Испит се може одржати само пред испитном комисијом у пуном саставу.

#### **Члан 17.**

Специјализант, после стицања услова за полагање испита приступа полагању испита у року од шест месеци.

#### **Члан 18.**

Здравственом раднику и здравственом сараднику коме је током специјалистичког стажа, у складу са прописом којим се уређује област рада, утврђено мировање радног односа, у рок за стицање услова за приступање полагању испита не рачуна се период мировања радног односа.

Здравственом раднику и здравственом сараднику који одсуствује са рада из оправданих разлога утврђених законом (боловање дуже од шест месеци, трудноћа, компликације у вези са одржавањем трудноће, породилско одсуство и одсуство ради неге детета), рок за стицање услова за приступање полагању испита рачуна се од истека периода за који су трајали наведени разлози.

#### **Члан 19.**

По завршеном специјалистичком испиту испитна комисија оцењује здравственог радника, односно здравственог сарадника оценом "одличан", "врло добар", "добар" или "није положио".

#### **Члан 20.**

Здравствени радник, односно здравствени сарадник који не положи испит, може да полаже тај испит у роковима који не могу бити краћи од шест месеци од дана полагања испита.

#### **Члан 21.**

Здравственом раднику, односно здравственом сараднику који је положио специјалистички испит издаје се диплома о стеченом стручном називу специјалисте на Обрасцу 2, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.

Здравственом раднику, који је одбранио рад из уже специјализације издаје се диплома о стеченом стручном називу специјалисте уже специјализације на Обрасцу 3, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.

### **V. УСЛОВИ КОЈЕ МОРАЈУ ИСПУЊАВАТИ ЗДРАВСТВЕНЕ УСТАНОВЕ И ПРИВАТНА ПРАКСА ЗА ОБАВЉАЊЕ СПЕЦИЈАЛИСТИЧКОГ СТАЖА**

#### **Члан 22.**



Специјалистички стаж из специјализације може се обављати у здравственој установи која поред прописаних услова за обављање здравствене делатности испуњава и следеће услове:

1) да има најмање двоје специјалиста одговарајуће специјалности са пет година радног искуства у одговарајућој специјалности после положеног специјалистичког испита;

2) да има одељење одговарајуће специјалности и у редовном раду обавља већину процедура које су предвиђене прописаним програмом специјализације;

3) да има и да спроводи план стручног усавршавања;

4) да има стручну библиотеку и да је претплаћена на добијање научних и стручних публикација, односно часописа;

5) да на једног специјалисту из тачке 1) овог става нема више од два здравствена радника, односно два здравствена сарадника који се већ налазе на специјализацији.

Специјалистички стаж из уже специјализације може се обављати на клиници и другој здравственој установи, односно организационој јединици здравствене установе која испуњава услове прописане за клинику.

Изузетно од става 1. тач. 1) и 2) овог члана из области дефицитарних и нових грана фармације, специјалистички стаж се може обављати у здравственој установи која има најмање два специјалиста сродне специјалности.

## **VI. УСЛОВИ И НАЧИН ПРИЗНАВАЊА СПЕЦИЈАЛИСТИЧКОГ СТАЖА**

### **Члан 23.**

Здравственом раднику који је пре одобрења специјализације провео на раду одређено време у здравственој установи, Министарство здравља може, на његов захтев и на предлог факултета, признати то време у специјалистички стаж, у складу са програмом обављања специјализација, најдуже шест месеци, под следећим условима:

1) ако здравствена установа у којој је провео на раду одређено време пре одобрења специјализације испуњава услове из члана 22. овог правилника;

2) ако стручно медицински поступци и садржај здравствене заштите које је обављао у здравственој установи одговарају или су исти са садржајима и поступцима предвиђеним програмом специјализације за одређену специјализацију;

3) ако специјализација за докторе медицине траје четири и више година, односно за докторе стоматологије ако специјализација траје три и више година.

Признавање одређеног времена које је здравствени радник пре одобрења специјализације провео на раду у здравственој установи у специјалистички стаж, врши се само за време у којем је здравствени радник обављао здравствену делатност у здравственој установи по положеном стручном испиту.

## **VII. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ**

### **Члан 24.**

Здравствени радници и здравствени сарадници који су започели обављање специјалистичког стажа до дана ступања на снагу овог правилника, обавиће специјалистички стаж на следећи начин:

- уколико специјализација траје дуже од четири године, специјалистички стаж ће се обавити по одредбама овог правилника;

- здравствени радници који су започели обављање уже специјализације до дана ступања на снагу овог правилника обавиће стаж у целости по одредбама прописа по којима су започели специјалистички стаж.

#### **Члан 25.**

Здравствени радници који су стекли звање специјалисте по раније важећим прописима, могу се уже специјализовати по прописима који су важали до дана ступања на снагу овог правилника - до 1. јануара 2018. године.

Изузетно од става 1. овог члана здравствени радници који су стекли звање специјалисте по раније важећим прописима, као и здравствени радници који су уписали специјализације у школској 2010/2011. години, уже специјализације из области васкуларне хирургије, кардиохирургије, хирургије дигестивног система и ургентне хирургије обављају по раније важећим прописима.

#### **Члан 26.**

Ступањем на снагу овог правилника престаје да важи Правилник о специјализацијама и ужим специјализацијама здравствених радника и здравствених сарадника ("Службени гласник РС", број 63/10).

#### **Члан 27.**

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије".